

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 22 juni 2021 inzake de monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2020–2021, bindend studieadvies (bsa), Ad-monitor en evaluatie eigen bijdrage selectieprocedures (Kamerstuk 31 288, nr. 914).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Tellegen

De adjunct-griffier van de commissie,
De Jong-van de Graaf

Inhoud	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
• Inbreng van de leden van de VVD-fractie	2
• Inbreng van de leden van de D66-fractie	0
• Inbreng van de leden van de CDA-fractie	0
• Inbreng van de leden van de SP-fractie	0
• Inbreng van de leden van de PvdA-fractie	0
• Inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie	0
• Inbreng van de leden van de ChristenUnie-fractie	0
• Inbreng van de leden van de Volt-fractie	0
• Inbreng van de leden van de JA21-fractie	0
II Reactie van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	0

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2020–2021, bindend studieadvies (bsa), Ad-monitor en evaluatie eigen bijdrage selectieprocedures en hebben hierover nog enkele vragen.

Instream internationale en Caribische studenten

De leden van de VVD-fractie lezen dat het in de lijn der verwachting ligt dat de komende jaren nog altijd sprake zal zijn van een sterke groei van internationale studenten, mede als gevolg van de brexit. De leden vragen op welke manier de Minister hier regie op gaat voeren, zodat onderwijsinstellingen de groei van internationale studenten ook in goede banen kunnen leiden, bijvoorbeeld in lijn met het amendement van de leden Wiersma en Van der Molen over het instellen van een capaciteitsfixus.¹ Is de Minister hierover in gesprek met onderwijsinstellingen en de VSNU?² Geven instellingen aan dat ze selectiehandvatten hiervoor missen? Zo ja, welke zijn dat, zo vragen de voornoemde leden.

Toegankelijkheid van het hoger onderwijs

De leden lezen dat de daling van uitval en switch onder studenten mogelijk te verklaren is doordat instellingen coulanter zijn omgegaan met het bsa³ in het eerste jaar, waardoor minder studenten een negatief bsa hebben ontvangen. Hoeveel studenten hebben het afgelopen jaar een positief bsa hebben ontvangen, terwijl ze hier eigenlijk niet aan voldeden. Zijn deze cijfers bekend? Zo niet, waarop baseert de Minister dan deze conclusie, zo informeren de leden.

Op pagina 13 van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs, evenals op andere plaatsen in dat document, wordt gesteld dat loting per 2022 zal terugkeren als vorm van decentrale selectie waar een instelling voor kan kiezen. De leden vragen hoe het mogelijk is dat een wetsvoorstel⁴ al wordt verwerkt in een monitor beleidsmaatregelen, zonder dat de Eerste Kamer en de Tweede Kamer zich hierover hebben uitgesproken. Kan de Minister bevestigen dat loting onderdeel is van een

¹ Kamerstuk 35 282, nr. 59.

² VSNU: Vereniging van Universiteiten.

³ bsa: bindend studieadvies.

⁴ Kamerstuk 35 765, nr. 2.

wetsvoorstel dat nog voorligt bij de Tweede Kamer en dat bovendien controversieel is verklaard? De leden vragen of de Minister er zorg voor kan dragen dat instellingen hier ook van op de hoogte zijn, zodat er geen misverstanden zullen ontstaan bij de aanmelding van studenten voor het collegejaar 2022–2023.

Studiekeuze

De leden lezen dat de coronacrisis voor de nodige creativiteit heeft gezorgd als het gaat om het maken van een goede studiekeuze, bijvoorbeeld door virtuele rondleidingen over de campus, webinars en chatsessies met docenten en studenten. De leden van de VVD-fractie prijzen deze creativiteit. Zij zijn blij dat hogescholen de komende tijd hun studiekeuzeactiviteiten tegen het licht gaan houden en gaan kijken welke lessen er voor de langere termijn uit getrokken kunnen worden. Zijn ook mbo⁵-instellingen en universiteiten dit van plan? Hoe zorgen we ervoor dat de positieve lessen, bijvoorbeeld door het aanbieden van onlinehoorcolleges voor scholieren die een studiekeuze moeten maken, behouden blijven, zo vragen de leden.

Studiefinanciering en leengedrag

De leden lezen dat de gemiddelde studieschuld na vijf jaar € 24.000 bedraagt als alle lenende studenten worden meegeteld. Het bedrag komt uit op ruim € 17.500 uit als ook de niet-lenende studenten worden meegeteld. Dit is conform de verwachtingen bij de invoering van het studievoorschot. Nog niet alle studenten die zijn begonnen onder het studievoorschot zijn afgestudeerd en daardoor kan de gemiddelde studieschuld verder oplopen. De leden vragen wat hierbij de verwachting is.

Het bindend studieadvies

De leden lezen dat de Minister van mening is dat de sleutelrol voor het studentsucces, het verkrijgen van de student op de juiste plek, zit in de wijze waarop de opleiding het onderwijs, de begeleiding en het studieadvies ten dienste van de student organiseert en dat dit voor de Minister bepalender is dan of een opleiding wel of geen bsa hanteert. In de brief lijkt het alsof de Minister een tegenstelling creëert tussen enerzijds het bereiken van studentsucces en anderzijds het hanteren van een bsa. Waarom kiest de Minister er niet voor dat het bsa ook een onderdeel kan zijn van het komen tot studentsucces en dat het hanteren van een bsa niet per definitie studentsucces uitsluit? De leden vragen of de Minister niet van mening is dat instellingen ook het doel hebben om studenten op de juiste plek te krijgen en dat het bsa hierin als instrument kan dienen voor instellingen. Dat is ook conform de conclusie van alle partijen, zowel hogeronderwijsinstellingen als studentenbonden, dat het bsa geen opzichzelfstaand instrument is, maar in samenhang gezien moet worden met andere sturingsinstrumenten die bijdragen aan het doel om de student op de juiste plek te krijgen.

De leden lezen verder dat het NRO⁶ op basis van verschillende onderzoeken concludeert dat het nog schort aan de verwijzende functie van het bsa. Dit komt doordat de meeste instellingen geen idee hebben waar studenten terechtkomen na een negatief bsa en dat hier ook nog weinig onderzoek naar is verricht. Een complicerende factor hierbij is dat privacywetgeving het lastig maakt om studenten te volgen in hun

⁵ mbo: middelbaar beroepsonderwijs.

⁶ NRO: Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek.

loopbaan nadat zij de instelling hebben verlaten. De leden vragen of de Minister mogelijkheden ziet om, conform de privacywetgeving, hier toch nader onderzoek naar te doen, aangezien het belangrijk is dat studenten uiteindelijk op de voor hen meest geschikte plek terecht komen.

De leden lezen dat de Minister stelt dat de meeste hogescholen en universiteiten het bsa hebben ingevoerd om het rendement van de opleiding te verbeteren. Voor deze conclusie verwijst de Minister naar een onderzoek uit 2015. Is er recenter onderzoek dat deze stelling onderschrijft? De leden vragen of het klopt dat instellingen nog steeds het bsa invoeren om het rendement van de opleiding te verbeteren, in plaats van het studentsucces centraal te zetten.

De leden lezen dat de Minister constateert dat het bsa niet automatisch leidt tot een soepelere doorstroom in latere jaren. Het lijkt erop dat dit effect sterk afhankelijk is van het flankerende beleid waarmee de invoering van het bsa gepaard gaat, zo stelt de Minister. Kan de Minister voorbeelden geven van flankerend beleid hierop? Laat dit juist niet zien dat het bsa gezien moet worden in een breder palet aan sturingsmogelijkheden voor instellingen, in plaats van het sturingsmechanisme geïsoleerd te bekijken, zo vragen de leden.

Het bsa in relatie tot kansengelijkheid

De leden lezen dat het NRO constateert dat mannelijke studenten vaker dan vrouwelijke studenten een negatief bsa ontvangen. Wat is hier de verklaring voor, zo informeren de leden.

Wel of geen bindend studieadvies

De leden lezen dat de Minister concludeert dat het bsa op dit moment niet optimaal werkt. Is dit ook de conclusie van de VH⁷ en VSNU? Zo nee, wat concluderen zij? Is de Minister nu wel of niet van mening dat het bindend studieadvies bindend moet zijn? Is zij van mening dat het bindend studieadvies bindend moet zijn, of is zij van mening dat dit vervangen dient te worden door een advies dat enkel adviserend is? Kan de Minister aangeven wat het standpunt is van de VSNU en de veertien universiteiten over het behoud van het bsa? Welke redenen hebben zij om de voorkeur te geven aan het behoud van het bsa? De leden vragen waarom de Minister dan toch een afwijkend standpunt hierop heeft en waarop dat is gebaseerd.

De leden vragen tot slot op welke manier de Minister uitvoering heeft gegeven aan de motie van het lid Wiersma die vroeg om de gesprekken met onder andere de VSNU en studentorganisaties over het bindend studieadvies te verbreden.⁸

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs en wensen enkele vragen te stellen.

De leden van de D66-fractie constateren dat er een substantieel verschil is in de uitval tussen studenten met een migratieachtergrond en studenten zonder migratieachtergrond. Zij vragen of er onderzoek gedaan wordt naar de redenen waarom het studentsucces uiteenloopt en naar methoden die eraan bijdragen om het succes te verhogen.

⁷ VH: Vereniging Hogescholen.

⁸ Kamerstuk 35 582, nr. 15.

De leden van de D66-fractie lezen dat studenten die door bijzondere omstandigheden studievertraging oplopen, aanspraak kunnen maken op een tegemoetkoming uit het profileringsfonds van hun instelling. Deze leden vragen de Minister toe te lichten waarom ervoor gekozen is om de financiële ondersteuning voor studenten met een ondersteuningsvraag bij de hogescholen en universiteiten te beleggen. Zij vragen of daardoor de situatie kan ontstaan dat een student op de ene instelling meer financieel ondersteund kan worden dan op een andere instelling.

De leden van de D66-fractie constateren dat het selecteren van studenten voor een bachelor- of masteropleiding alleen in verband wordt gebracht met een gelijke kans. Zij vragen of ook bekend is wat het effect van selectie op studentenwelzijn is.

De leden van de D66-fractie lezen dat van de groep studenten die recht heeft op een aanvullende beurs maar daar geen gebruik van maakt, 41% wel gebruikmaakte van de leenfaciliteit. De voornoemde leden vragen of er een logische reden voor een student kan zijn om enkel te lenen en geen gebruik te maken van een aanvullende beurs, waar deze wel beschikbaar is. De aan het woord zijnde leden vragen in lijn hiermee of deze gerechtigde groep studenten er ook proactief over geïnformeerd wordt dat zij recht heeft op de aanvullende beurs. Indien dit nog niet gebeurt, vragen deze leden of de Minister bereid is de bewustwording te vergroten door hierop te wijzen. Tevens vragen deze leden of studenten ook met terugwerkende kracht de aanvullende beurs kunnen aanvragen.

De leden van de D66-fractie constateren dat vanwege de coronacrisis tijdelijk de harde knip is losgelaten. Daardoor konden studenten die bijna hun propedeuse of bacheloropleiding hadden afgerond toch aan de bachelor- respectievelijk masteropleiding beginnen. Deze bijzondere situatie is ook als een natuurlijk beleidsexperiment te zien, waarbij lessen getrokken kunnen worden over het effect van de harde knip. Deze leden vragen de Minister of er data beschikbaar is over het effect van het loslaten van de harde knip en wat we daarvan kunnen leren.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister toe te lichten op welke wijze zij uitvoering heeft gegeven aan de motie van het lid Van Meenen c.s. over eisen stellen aan de onderbouwing van selectiecriteria.⁹ Deze leden vragen in het bijzonder naar het cv¹⁰ als selectie criterium. Dat leidt volgens onderzoek tot kansongelijkheid en presentatiedruk. Herkent de Minister dat en op welke wijze gaat zij deze negatieve effecten tegen, zo vragen de leden.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister toe te lichten op welke wijze het NRO heeft geconcludeerd dat het nog schort aan de verwijzende functie van het bindend studieadvies. Klopt het dat het bindend studieadvies ook een verwijzende functie heeft? Kan zodoende geconcludeerd worden dat het bindend studieadvies in de huidige opzet niet naar behoren functioneert? De leden vragen of het bindend studieadvies weleens is vergeleken met alternatieven voor het bindend studieadvies zoals de doorstroomnorm of de propedeuse in twee jaar.

De leden van de D66-fractie constateren dat het onbekend is of studenten minder snel geneigd zijn te kiezen voor een studie met een hoge bsa-norm. Deze leden achten het wenselijk om hier meer inzicht in te krijgen. Zelfselectie kan leiden tot vertekende evaluaties van het bsa bij opleidingen en kan betekenen dat sommige groepen studenten minder

⁹ Kamerstuk 31 288, nr. 713.

¹⁰ cv: curriculum vitae.

kansen ervaren. Deze leden vragen de Minister of zij voornemens is om zelfselectie door bsa nader te onderzoeken.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Vereniging Hogescholen en de Vereniging van Universiteiten erop wijzen dat de doorstroomnorm niet voor elke instelling passend en gewenst is. Deze leden vragen de Minister toe te lichten welke instellingsspecifieke omstandigheden er kunnen zijn waardoor een doorstroomnorm niet passend en gewenst is.

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2020–2021. Tevens hebben zij enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat een deel van de niet-EER¹¹-studenten in het wo¹² het onderwijs volledig digitaal volgt vanuit eigen land. Graag vernemen deze leden wat de verwachtingen zijn met betrekking tot het volledig digitaal volgen van onderwijs vanuit het eigen land voor komend studiejaar. Tevens vernemen zij graag wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de motie van de leden Peters en Van der Woude over instellingen die een opleiding aanbieden in het buitenland wettelijk verplichten om studenten 25% van het onderwijs fysiek in Nederland te laten volgen.¹³

De leden van de CDA-fractie maken zich er ernstige zorgen over dat de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) onlangs geconcludeerd heeft dat Engelstalige universitaire masters, zo'n 60% van het aanbod, gevolgen hebben voor de toegankelijkheid van het universitair masteronderwijs. Studenten waarvan ten minste een van de ouders een opleiding in het hoger onderwijs heeft afgerond, de tweedegeneratiestudenten, en studenten uit de hogere inkomensgroepen stromen relatief vaker door vanuit een wo-bachelor naar een Engelstalige master. Nederlandse studenten met een niet-westerse migratieachtergrond stromen minder vaak door naar Engelstalige masteropleidingen. De voorgenoemde leden vernemen graag van de Minister of zij deze zorgen deelt en hoe dit zich verhoudt tot de ambitie uit haar strategische agenda hoger onderwijs, waarmee ze wil werken aan een brede toegankelijkheid van het onderwijs voor alle studenten. Ten slotte vernemen de leden graag welke stappen de Minister gaat ondernemen.

Tevens vernemen zij graag wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de motie van de leden Rog/Van der Molen over bij de inschrijving van studenten vragen naar het opleidingsniveau van de ouders.¹⁴

De leden vragen voorts of er al effecten waarneembaar zijn van de verbeterde voorlichting met betrekking tot de aanvullende beurs en hoeveel aanvragen voor een aanvullende beurs er de afgelopen jaren zijn gedaan.

De leden van de CDA-fractie herkennen dat goede begeleiding helpt om de student op de goede plek te krijgen. Dit is waarom zij het voorstel hadden gedaan voor een doorstroomnorm. Zij zijn teleurgesteld over de

---

¹¹ niet afkomstig uit de Europese Economische Ruimte.

¹² wo: wetenschappelijk onderwijs.

¹³ Kamerstuk 35 830 VIII, nr. 21.

¹⁴ Kamerstuk 29 338, nr. 236.

uitwerking van de daartoe ingediende motie¹⁵. Deze motie vroeg om de interesse onder instellingen te peilen en niet om één generieke maatregel voor alle opleidingen. Graag vernemen deze leden hoe de Minister verder aan de slag gaat met de inhoud van deze motie.

Tevens willen voorgenoemde leden graag weten wat de Minister gaat doen om beter zicht te krijgen op de vraag in hoeverre de verwijzende functie van het bsa wel gerealiseerd wordt en wat de effecten van flankerend beleid zijn op het langetermijneffect van het bsa? Kan de Minister op een rijtje zetten wat het verschil is tussen de verwijzende functie van het bsa binnen het mbo en het ho? Hoe denkt de Minister over een verplichtende functie van het bsa voor het hoger onderwijs zoals in het mbo, zo vragen de leden.

Tot slot vragen de leden of de Minister kan aangeven hoe de betrokkenheid vanuit zowel mbo als hbo¹⁶ rondom Ad-opleidingen¹⁷ wettelijk geborgd is. Welke verplichtingen en handreikingen zijn er hierover? Wat vindt de Minister ervan dat er Ad-opleidingen worden aangeboden waarop geen mbo-opleiding aansluit? Welke taak ziet zij voor zichzelf om de samenwerking en aansluiting tussen mbo- en Ad-opleidingen te verbeteren, zo vragen de leden.

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2020–2021. Zij maken zich zorgen over de financiële positie van studenten en internationale studenten die moeite hebben met het vinden van een woonruimte, wat grote gevolgen kan hebben voor hun studiesucces. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

Uit de Annual International Student Survey van het ISO¹⁸, de LSVb¹⁹ en ESN Nederland²⁰ bleek dat bijna de helft van de respondenten aangaf te kampen met stress, eenzaamheid en psychische problemen. Afgelopen week bleek dat internationale studenten noodgedwongen moeten bivakkeren op campings, in noodopvangcentra of bij medestudenten op de bank. Dit probleem speelt ieder jaar en ieder jaar komen er weer meer internationale studenten naar Nederland om hier te studeren. De leden vragen wanneer de Minister werk gaat maken van voldoende studentenwoningen voor Nederlandse en internationale studenten, zodat niemand dakloos aan zijn of haar studie begint.

Daarnaast zien de leden een relatie tussen de bekostiging van universiteiten en hogescholen, het werven van buitenlandse studenten en de grote aantallen buitenlandse studenten. Zij vragen de Minister of zij dit ook ziet. In hoeverre wordt er nog door Nederlandse hogescholen en universiteiten in het buitenland geworven en op welke wijze gebeurt dit? Welke mogelijkheden ziet de Minister om dit terug te dringen? De leden zijn ook van mening dat universiteiten en hogescholen eerlijk over de woningmarkt moeten zijn, toekomstige studenten moeten informeren over de schaarste op de woningmarkt en in sommige gevallen een

---

¹⁵ Motie van de leden Van der Molen en Paternotte over het peilen van interesse bij instellingen voor de doorstroomnorm (Kamerstuk 35 570-VIII, nr. 56).

¹⁶ hbo: hoger beroepsonderwijs.

¹⁷ Ad: associate degree.

¹⁸ ISO: Interstedelijk Studenten Overleg.

¹⁹ LSVb: Landelijke Studentenvakbond.

²⁰ ESN: Erasmus Student Network.

student moeten mededelen dat het misschien niet verstandig is om naar Nederland te komen. Zij vragen wat de Minister hiervan vindt.

De leden vragen ten slotte hoe de Minister ervoor gaat zorgen dat in de komende collegejaren geen student meer dakloos aan een studie begint. Instellingen kunnen aan de ene kant niet blijven werven en internationale studenten toelaten en aan de andere kant geen zorgdragen voor huisvesting voor deze studenten. De leden zijn zich er uiteraard van bewust dat een aantal instellingen wel een bepaalde verantwoordelijkheid dragen en (tijdelijke) huisvesting regelen. Wat vindt de Minister van de suggestie om alleen internationale studenten toe te laten die fatsoenlijk onderdak hebben kunnen regelen, al dan niet met hulp en begeleiding van de onderwijsinstelling en gemeente in kwestie, zo vragen de leden.

Het NRO stelt dat studenten met een lage sociaaleconomische status vaker te maken krijgen met een negatief bsa. De verwachting is dat dit samenhangt met de noodzaak dat deze studenten naast hun studie meerdere uren per week moeten werken om in hun levensonderhoud te voorzien. De leden zien hierin een argument om de inkomenspositie van studenten op zeer korte termijn te verbeteren en vragen hoe de Minister hiernaar kijkt. Hoe langer het leenstelsel blijft bestaan, hoe groter de schulden van studenten oplopen. Welke mogelijkheden ziet de Minister, zo informeren de leden.

Ten slotte vragen de leden welke inspanningen de Minister gaat leveren om studenten die hun bsa niet halen te monitoren en te begeleiden naar een opleiding die mogelijk wel bij hen past. In haar brief stelt de Minister dat de meeste instellingen geen idee hebben waar studenten terecht komen na een negatief bsa en er is ook weinig onderzoek verricht op dit terrein. De leden vragen of de Minister van plan is hier onderzoek naar te doen en op welke wijze studenten begeleid gaan worden nadat zij zijn uitgevallen omdat zij een negatief bsa hebben gekregen.

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige brief. Zij signaleren dat de bekostiging van het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderwijs te zeer is doordrenkt van rendementsdenken en dat het welzijn van studenten hieronder lijdt.

De Minister benoemt dat het afgelopen jaar zozeer in het teken van COVID-19 stond, dat dit het zeer complex maakt om ontwikkelingen die naar voren komen in de monitor toe te schrijven aan (beleids)maatregelen. De Minister schrijft een daling van de groep internationale hbo-studenten met 6% eraan toe dat daar vanwege praktijkopdrachten minder volledig digitaal onderwijs mogelijk was, maar de daling van de instroom met een vooropleiding in de Caribische Koninkrijksdelen met meer dan 70% schrijft zij toe aan de ingestelde reisbeperkingen en grotere terughoudendheid als gevolg van COVID-19. Hoe verklaart de Minister dat juist bij Caribisch Nederland de effecten zo vele malen groter uitpakken, zo vragen de leden.

In 2019 heeft de Kamer met het aannemen van een motie van het lid Van den Hul²¹ de regering verzocht om een website op te zetten met informatie over waar studenten met een ondersteuningsvraag recht op hebben en welke voorzieningen er beschikbaar zijn. Dit heeft ertoe geleid dat in 2020 de website mbotoegankelijk.nl werd gelanceerd en dat sinds kort ook hogeronderwijstoegankelijk.nl bestaat. De leden van de PvdA-fractie

²¹ Kamerstuk 31 524, nr. 426.

waarden het dat de Minister gevolg heeft gegeven aan de wens van de Kamer, maar vragen waarom dit voor het hoger onderwijs zo veel meer tijd heeft moeten kosten.

Naar aanleiding van een motie van het lid Van den Hul uit 2019²² heeft het Nationaal Regieorgaan Onderwijs onderzoek gedaan naar zelfselectie. Hoe verklaart de Minister de vertraging die is opgetreden bij de eindrapportage, waardoor de Kamer deze nu pas eind 2021 kan verwachten? Werd het beeld wellicht vertroebeld door COVID-19? Waarom heeft dit dan bij het mbo in mindere mate geleid tot vertraging, zo vragen de leden.

30% van de stages wordt vroegtijdig gestaakt. Dit hoeft niet alleen te maken te hebben met complicaties die COVID-19 met zich meebrengt, maar zal tevens te maken hebben met de ontevredenheid van een belangrijk deel van de studenten over de begeleiding die zij vanuit hun opleiding krijgen bij het zoeken en vinden van een stageplaats. De leden vragen hoe de Minister deze situatie beoordeelt en wat zij gaat ondernemen om hierin verbetering te brengen.

Zo'n 25% van de studenten die recht hebben op een aanvullende beurs maakt hiervan geen gebruik, zo schatte het CPB²³ in 2020. DUO²⁴ heeft nu de voorlichting op de website hierover aangepast en wijst studenten via MijnDUO nog meer op de aanvullende beurs. De leden van de PvdA-fractie vragen of de studenten die voor een aanvullende beurs in aanmerking komen, niet automatisch hierop kunnen worden geattendeerd op basis van de inkomensgegevens van de ouders, zoals deze bekend zijn bij de Belastingdienst. Zij vragen of de Minister hiertoe in overleg wil treden met de verantwoordelijke bewindspersoon voor Financiën.

Slechts 5% van de studenten weet van het bestaan van een profileringsfonds, terwijl er naar verwachting toch wel meer studenten met problemen kampen die zouden rechtvaardigen dat zij aanspraak maken op een financiële bijdrage daaruit. Wat kan en wil de Minister doen om het profileringsfonds meer onder de aandacht te brengen van studenten? De leden vragen of zij bijvoorbeeld ook bereid is om een andere naamgeving voor het profileringsfonds te overwegen die beter uitdrukt waarvoor dit fonds precies is bedoeld.

Het bindend studieadvies was oorspronkelijk bedoeld om studenten op de voor hen juiste plaats in het hoger onderwijs te laten terechtkomen. De meeste instellingen hebben echter geen idee waar studenten terechtkomen na een negatief bindend studieadvies. Het Nationaal Regieorgaan Onderwijs concludeert dat studenten niet altijd goed worden begeleid en doorverwezen naar een studie die wel past en signaleert dat studenten met een niet-westerse migratieachtergrond en studenten met een laag sociaaleconomische status vaker te maken krijgen met een negatief bindend studieadvies. Naar aanleiding van de motie van het lid Westerveld²⁵ heeft de Minister gesproken met de VH en de VSNU over om de mogelijkheid om het bindend studieadvies te vervangen door een advies dat enkel adviserend is en zij constateert dat het bindend studieadvies op dit moment niet optimaal werkt doordat het flankerende beleid in de zin van voorlichting, begeleiding en verwijzing, tekortschiet. De Minister erkent dat het risico dat studenten mogelijk te lang blijven hangen in een studie die niet bij hen past, eventueel kan worden ondervangen door te investeren in betere studentbegeleiding en

²² Kamerstuk 31 288, nr. 705.

²³ CPB: Centraal Planbureau.

²⁴ DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs.

²⁵ Kamerstuk 35 570 VIII, nr. 48.

studiekeuzeadvies. Wat gaat de Minister hiertoe ondernemen? De leden vragen wat de toekomst van het bindend studieadvies wordt op korte termijn, nu ook de gevolgen van COVID-19 nog altijd ertoe kunnen leiden dat prestaties van studenten buiten hun schuld achterblijven bij hun feitelijke capaciteiten.

Inbreng van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met bijzondere belangstelling kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2020–2021, bindend studieadvies (bsa), Ad-monitor en evaluatie eigen bijdrage selectieprocedures. De voornoemde leden hebben enkele vragen inzake de uitkomsten van de monitor.

Onderwijsdeelname

Uit de Monitor Beleidsmaatregelen blijkt dat de directe instroom in het hoger onderwijs is toegenomen.²⁶ Het aantal studenten neemt al jarenlang toe, maar nu is er sprake van een veel sterkere toename. De leden van de GroenLinks-fractie vragen de Minister of zij het tegen deze achtergrond nog verantwoord vindt om het besluit inzake de 1,1 miljard euro die het hoger onderwijs dringend nodig heeft door te schuiven naar een volgend kabinet. Hoe kan de Minister er nu voor zorgen dat de onderwijsfinanciering sneller meegroeit met de studentenaantallen, zo vragen de leden.

Voorts vragen de leden van de GroenLinks-fractie wat de toename aan studenten op universiteiten en de krimp in het mbo betekenen voor de onderwijsstrategie van het kabinet. Komt er een meerjarenvisie over hoe hiermee om te gaan? Deelt de Minister de mening dat hierover nagedacht moet worden, niet alleen om genoeg goed beroepsopgeleide vakmensen in ons land te hebben, maar ook voor wat betreft de werkdruk van onderwijspersoneel en de capaciteit van onderwijsinstellingen? De leden vragen of de Minister kan aangeven hoe het staat met de uitvoering van de motie van het lid Westerveld waarin de regering wordt verzocht om met het onderwijsveld, leerlingen en ouders tot een gezamenlijke aanpak te komen om deze schreefgroei tegen te gaan.²⁷

Toegankelijkheid van het hoger onderwijs

De leden van de GroenLinks-fractie maken zich zorgen over het feit dat twee derde van de studenten met een functiebeperking een studieachterstand zegt op te lopen en dat deze groep een langere studievoortgang heeft. De Minister stelt in haar brief: «Dit blijft reden tot zorg en vraagt om onze aandacht.»²⁸ Kan de Minister nader uiteenzetten wat zij bedoelt met «dat vraagt om onze aandacht»? Welke concrete acties worden ondernomen om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs ook voor deze studenten te garanderen, zodat het geen reden tot zorg meer is? Wat wordt er ondernomen in afwachting van het onderzoek naar hoe het hoger onderwijs inclusiever gemaakt kan worden voor studenten met een functiebeperking? De leden vragen of hierbij ook wordt gekeken naar de digitale toegankelijkheid van het hoger onderwijs.

Gezien de voortgang van de COVID-19-pandemie vragen deze leden in het bijzonder naar de uitvoering van motie van het lid Bikker c.s. waarin wordt verzocht om in gesprek te gaan met de MBO Raad, de Vereniging

²⁶ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 2.

²⁷ Kamerstukken II, 2020–2021, 35 830 VIII, nr. 19.

²⁸ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 3.

Hogescholen en de VSNU om ervoor te zorgen dat hybride onderwijs mogelijk blijft voor deze groep studenten tot de omstandigheden ook voor hen veilig zijn.²⁹ Zij ontvangen graag een reactie van de Minister.

Toegankelijkheid master

De Minister stelt dat er geen indicatie is dat financiële motieven een belangrijke rol spelen bij het niet direct doorstromen naar een wo-master.³⁰ Heeft de Minister ook gekeken naar financiële motieven om wel direct door te (moeten) stromen naar een wo-master? Hierbij wijzen de leden op het besluit van het kabinet om de coronacompensatie beschikbaar te stellen voor studenten die tussen september 2020 en eind januari 2021 een hbo-diploma of wo-masterdiploma behalen. Heeft de Minister inzicht in de mate waarin dit wo-bachelorstudenten heeft beïnvloed in hun keuze om wel of geen wo-masteropleiding te volgen? Is zij bereid dit te onderzoeken? Zo nee, waarom niet, zo vragen de leden.

De voornoemde leden lezen tevens dat de sociaaleconomische status van de student effect heeft op de toegang tot Engelstalige universitaire masters. Studenten waarvan ten minste één van de ouders een opleiding in het hoger onderwijs heeft afgerond, de tweedegeneratie studenten, en studenten uit de hogere inkomensgroepen stromen relatief vaker door vanuit een wo-bachelor naar een Engelstalige master. Nederlandse studenten met een niet-westerse migratieachtergrond stromen minder vaak door naar Engelstalige masteropleidingen.³¹ De leden van de GroenLinks-fractie maken zich grote zorgen over deze constatering. Zij vragen welke acties er nu worden ondernomen om het effect van de sociaaleconomische status weg te werken in de doorstroom naar een Engelstalige masteropleiding. Is de Minister voornemens aanvullende acties te ondernemen naar aanleiding van de resultaten van de monitor? Zo nee, waarom niet? Hoe verklaart de Minister dat Nederlandse studenten met een niet-westerse migratieachtergrond minder vaak doorstromen naar een Engelstalige masteropleiding? Heeft de Minister onderzocht in hoeverre hier sprake is van zelfselectie? Zo nee, is zij bereid dit te onderzoeken, zo vragen de leden.

Studiefinanciering en leengedrag

Het CPB gaf in 2020 aan dat een kwart van de studenten die recht heeft op een aanvullende beurs hier geen gebruik van maakt.³² In reactie op eerdere Kamervragen hierover van de leden van de GroenLinks-fractie gaf de Minister aan dat DUO bereid is om onderzoek te doen naar het automatisch toekennen van de aanvullende beurs aan studenten die daarvoor in aanmerking komen.³³ De leden vragen of de Minister kan aangeven hoe het staat met dit onderzoek. Tevens gaf de Minister aan dat studenten met recht op een aanvullende beurs deze kunnen aanvragen met terugwerkende kracht, tot aan de start van het studiejaar. Heeft de Minister een beeld van hoeveel studenten die recht hadden op een aanvullende beurs hier geen gebruik van hebben kunnen maken? Zo nee, is de Minister bereid dat te onderzoeken? Is zij bereid dat bedrag in vermindering te brengen met de studieschuld van de desbetreffende studenten? Zo nee, waarom niet, zo vragen de leden.

²⁹ Kamerstukken II, 2020–2021, 25 295, nr. 1407.

³⁰ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 7.

³¹ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 7.

³² Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 9.

³³ Aanh. Hand. II, 2020–2021, nr. 1125.

Het bindend studieadvies

De leden van de GroenLinks-fractie zijn, net als de studentenvakbonden, bijzonder teleurgesteld over het besluit van het kabinet om de besluitvorming inzake het bsa door te schuiven naar een volgend kabinet.³⁴ Deze leden wijzen erop dat de Kamer hiertoe de motie van het lid Westerveld³⁵ heeft aangenomen. Zij hadden graag gezien dat het kabinet de aangenomen motie uitvoert. Wel delen voornoemde leden de conclusie van de Minister dat de sleutelrol voor het studentsucces, het verkrijgen van de student op de juiste plek, zit in de wijze waarop de opleiding het onderwijs, de begeleiding en het studieadvies ten dienste van de student organiseert. Deze leden pleiten derhalve al langer voor het vervangen van het bsa door een persoonlijkere studievoorziening en -begeleiding. De voornoemde leden hebben hier nog enkele vragen over.

Het NRO concludeert dat het voornamelijk schort aan de verwijzende functie van het bsa. Na een negatief bsa worden studenten niet doorverwezen naar een andere studie die beter bij hen zou passen en na uitschrijving worden zij niet meer gevolgd door hun instelling.³⁶ De leden vragen hoe de Minister dat verklaart. Kan de Minister, zolang er nog sprake is van een bsa, aanvullende eisen stellen om de verwijzende functie hiervan te verbeteren? Zo nee, waarom niet? Hoe wil de Minister, zolang het bsa nog gebruikt wordt, instellingen aansporen ook de verwijzende functie adequaat uit te voeren? Deze leden lezen verderop in de brief dat mbo-instellingen sinds studiejaar 2018–2019 verplicht zijn om bij een negatief bsa studenten te ondersteunen en begeleiden naar een andere opleiding, al dan niet aan dezelfde instelling.³⁷ Kan de Minister onderzoeken of een dergelijke verplichting ook voor hoge onderwijsinstellingen ingevoerd wordt? Zo nee, waarom niet, zo vragen de leden.

De voornoemde leden vragen of de Minister een appreciatie kan geven van het feit dat de meeste instellingen geen idee hebben waar hun studenten terechtkomen na een negatief bsa. Wat is de appreciatie van de Minister van het feit dat het bsa door instellingen wordt gebruikt om het rendement van de opleiding te verhogen? Is de Minister het met de leden van de GroenLinks-fractie eens dat dit doel zo ver verwijderd is van het oorspronkelijke doel van het bsa dat het bindende karakter ongepast is? Zo nee, waarom niet? De leden vragen of de Minister inzicht heeft in wat het effect is van het bsa op studenten met een functiebeperking.

De leden van de GroenLinks-fractie vinden het zorgelijk dat de kwaliteit van de begeleiding, de mate waarin studieadviseurs studenten actief uitnodigen voor begeleidingsgesprekken, verschilt per opleiding.³⁸ Zij vragen de Minister hoe zij instellingen kan stimuleren om de kwaliteit van de begeleiding te verbeteren, te meer als het bsa wordt ingezet.

De voornoemde leden lezen dat de VSNU bezig is met een verkenning waarbinnen zij de voor- en tegenargumenten ten aanzien van het bsa vanuit verschillende perspectieven in kaart brengt.³⁹ Zij vragen in hoeverre deze verkenning verschilt van deze brief van de Minister waarin zij een uitgebreide inventarisatie naar het bsa heeft gedaan.

³⁴ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 15.

³⁵ Kamerstukken II, 2020–2021, 35 570 VIII, nr. 48.

³⁶ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 11.

³⁷ Kamerstukken II 2021–2021, 31 288, nr. 914, p. 16.

³⁸ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 13.

³⁹ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 16.

Tussenrapportage Ad-monitor

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat ruim 75% van de eerstejaarsstudenten in publiek bekostigde associate degree-opleidingen aangeeft tevreden of zeer tevreden te zijn met de Ad-opleiding in het algemeen. Voor private Ad-opleidingen is dit ongeveer 58%.⁴⁰ Hoe verklaart de Minister het grote verschil in de mate van tevredenheid tussen private Ad-opleidingen en publiek bekostigde Ad-opleidingen? De leden vragen of het tegen deze achtergrond wenselijk is dat de groei ten aanzien van het onderwijsaanbod vooral lijkt te zitten in private opleidingen.

Inbreng van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs. Zij hebben daarover nog diverse vragen.

Toegankelijkheid van het hoger onderwijs

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat uit de monitor blijkt dat 53% van de studenten tijdens de studie te maken heeft (gehad) met een functiebeperking of is belast met één of meerdere bijzondere omstandigheden en dat veel van deze studenten belemmeringen ervaren bij het studeren. Bijna twee derde van de groep studenten met een functiebeperking zegt een studieachterstand op te lopen en bovendien heeft deze groep een lagere studievoortgang. De Minister schrijft in haar brief dat dit reden tot zorg blijft en om onze aandacht vraagt. Dit wordt verder echter niet uitgewerkt of geconcretiseerd. Kan de Minister aangeven welke (aanvullende) maatregelen en initiatieven zij nodig acht om de belemmeringen voor studenten met gezondheidsproblemen, een functiebeperking of bijzondere omstandigheden weg te nemen en hun begeleiding te verbeteren, zo vragen de leden.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat er behalve de cijfers van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs weinig zicht is op de groep studenten met een functiebeperking en op wat zij nodig hebben. Deelt de Minister dit? De voornoemde leden vragen op welke manier deze groep beter in beeld kan worden gebracht, zowel kwantitatief als kwalitatief.

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het van groot belang dat er laagdrempelige psychologische hulpverlening beschikbaar is op alle instellingen. Dit kan een belangrijke rol spelen in het terugdringen van uitval en het vergroten van de toegankelijkheid van het onderwijs. Genoemde leden roepen de breed gesteunde motie van het lid Bruins c.s. in herinnering die opriep tot laagdrempelige psychologische hulpverlening op alle instellingen.⁴¹ In de monitor en de brief van de Minister komt dit in het geheel niet ter sprake. Kan de Minister aangeven wat de stand van zaken is ten aanzien van dit onderwerp? In hoeverre is deze hulpverlening aanwezig op alle instellingen en hoe functioneert dit, juist ook ten tijde van deze pandemie waarin veel sprake was (en soms nog is) van afstandsonderwijs, zo vragen de leden.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de Minister in het najaar van 2021 met een uitgebreide brief komt over het profileringsfonds. Kan de Minister in die brief nadrukkelijk ingaan op de verhouding tussen bestuursbeurzen en ondersteuning voor studenten die door bijzondere

⁴⁰ Kamerstukken II, 2021–2022, 31 288, nr. 914, p. 17.

⁴¹ Kamerstuk 35 000 VIII, nr. 75.

omstandigheden studievertraging oplopen? De voornoemde leden vragen hoe geborgd kan worden dat er voldoende middelen voor dit doel zijn en dat het profileringsfonds goed gevonden wordt door studenten die er aanspraak op maken.

Studiekeuze: verbeteren van de aansluiting van de vooropleiding op het hoger onderwijs

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het van groot belang dat er sprake is van een warme overgang van het voortgezet onderwijs naar het hoger onderwijs, bijvoorbeeld door een studiekeuzecheck en startgesprekken met de decaan/studiebegeleider. Uit de monitor blijkt dat dit nog lang niet altijd gebeurt en dat er (mede door de pandemie) soms sprake is van gebrekkige voorlichting en begeleiding. De voornoemde leden vragen welke stappen volgens de Minister nodig zijn om dit verder te verbeteren.

Studiefinanciering en leengedrag

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Minister het met hen eens is dat het hoog tijd is dat het leenstelsel wordt afgeschaft en de basisbeurs weer wordt ingevoerd. Tevens vragen deze leden of de Minister het met hen eens is dat het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie een uitstekend voorstel hiertoe doet, waarbij het belastingstelsel wordt hervormd en studenten een uitkeerbare heffingskorting krijgen als basisbeurs.

Bindend studieadvies

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren, samen met onder andere ISO en LSVb, dat er stevige nadelen kleven aan de huidige vorm van het bindend studieadvies en dat er alternatieven bestaan die vele malen beter voorzien in de initiële functie: het krijgen van de student op de juiste plek. Genoemde leden constateren tevens dat de kwaliteit van de begeleiding rondom het bsa sterk verschilt per opleiding. Zij vragen de Minister of zij in gesprek wil gaan met ISO en LSVb over alternatieven voor het bsa die meer gericht zijn op persoonlijke motivatie en begeleiding van studenten. Ook vragen zij de Minister om concrete beleidsopties op een rij te zetten voor alternatieven voor het bsa, zodat een nieuw kabinet daar voortvarend mee aan de slag kan gaan. Tot slot vragen genoemde leden welke mogelijkheden de Minister ziet om de binding van studenten met hun opleiding te vergroten, aangezien dit de sleutel blijkt tot studiesucces.

Zicht op internationale studenten

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat er in de monitor weinig aandacht is voor internationale studenten. Uit de Annual International Student Survey (AISS) bleek eerder al dat internationale studenten het in het afgelopen jaar erg lastig hebben gehad. Bijna de helft van de respondenten van de survey gaf aan te kampen met overmatige stress, eenzaamheid en psychische problemen. Ook is er in verschillende studentensteden sprake van grote huisvestingstekorten, juist ook voor internationale studenten. Zonder structurele dataverzameling rondom thema's die spelen voor internationale studenten is het lastig om tot gedegen oplossingen te komen. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Minister het met hen eens is dat de uitvoering van jaarlijks onderzoek naar actuele thema's onder internationale studenten, zoals de AISS, moet worden geïnstitutionaliseerd om effectief beleid te kunnen ontwikkelen op basis van feitelijke inzichten. Hoe wil de Minister dit gaan vormgeven, zo vragen de voornoemde leden.

Inbreng van de leden van de Volt-fractie

De leden van Volt-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2020–2021, bindend studieadvies (bsa), Ad-monitor en evaluatie eigen bijdrage selectieprocedures en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de Volt-fractie vragen hoe de toegenomen instroom de toegankelijkheid van sommige opleidingen en de kwaliteit van het onderwijs beperkt. Waar zitten de mogelijke knelpunten? Zijn er opleidingen die hier bovengemiddeld onder lijden? Welke beleidsopties zijn er voorhanden om dit aan te pakken? Zijn er Europese voorbeelden waarvan geleerd kan worden met betrekking tot bekostiging en het waarborgen van zowel de kwaliteit als de toegankelijkheid van het hoger onderwijs (gedurende de huidige coronacrisis), zo vragen de leden.

De voornoemde leden vragen of de studenten die wel aanspraak maken op een aanvullende beurs maar hiervan geen gebruik maken in beeld zijn, en zo niet, welke maatregelen de Minister dan neemt om deze studenten in beeld te krijgen.

De leden van de Volt-fractie vragen voorts welke middelen zijn er, naast het hanteren van een bsa-norm, om tegen te gaan dat studenten te lang blijven hangen in een studie en later alsnog uitvallen en hoe deze (zachtere) middelen zich verhouden tot het bsa.

De leden van de Volt-fractie vragen tot slot welke beleidsopties er nu eigenlijk zijn om (onnodige) uitval en switch onder studenten met een niet-westerse migratieachtergrond drastisch omlaag te brengen. Hoe kunnen studenten eventueel zelf betrokken worden bij het vormgeven van dit beleid, zo vragen de leden.

Inbreng van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van de jaarlijkse monitor. Zij hebben de navolgende opmerkingen en vragen over de wezenlijke aspecten van de instroom en doorstroom in het hoger onderwijs die aan de orde worden gesteld.

Doorstroom en instroom

Het aantal studenten dat direct naar het hoger onderwijs doorstroomde, steeg zowel vanuit de havo als vanuit het vwo met 15%. De monitor schrijft deze toename toe aan waarschijnlijk de gevolgen van COVID-19. Zo haalden meer scholieren een diploma. De leden van de JA21-fractie vragen wat het verlagen van de exameneisen, omdat het hogere aantal leerlingen dat slaagde met het versoepelen van normeringen samenhangt, voor het niveau van het hoger onderwijs betekent.

De leden van de JA21-fractie vragen wat te melden valt over de instroom in opleidingen die aan de zorgsector zijn gerelateerd, met de nadruk op verpleging in het algemeen.

In het wetenschappelijk onderwijs is de groep internationale studenten in het studiejaar 2020–2021 gestegen met 11%. De leden van de JA21-fractie vragen wat hiervan de consequenties zijn voor Nederlandse studenten, want het lijkt niet in de rede te liggen dat een sterke toename van het aantal buitenlandse studenten zonder gevolgen blijft, bijvoorbeeld ten aanzien van de voertaal Engels, die het Nederlands steeds sterker verdringt, en huisvesting.

Toegankelijkheid van het hoger onderwijs

Het percentage uitval en switch onder de studenten die instromen met een mbo-diploma met een niet-westerse migratieachtergrond is gedaald van 50% naar 35%. Als een mogelijke oorzaak wordt genoemd het vervallen van het bindend studieadvies. De leden van de JA21-fractie vragen of hiermee een probleem wordt doorgeschoven naar latere studie jaren.

Studiekeuze

Blijkens de monitor is het verbeteren van de aansluiting van de vooropleiding met het hoger onderwijs een belangrijk aandachtspunt. Een terecht punt en tegelijk, zo menen de leden van de JA21-fractie, is het belangrijk om de aansluiting van de vooropleiding met de arbeidsmarkt in het oog te houden. Voorkomen dient immers te worden dat een vooropleiding die toch primair een opleiding beoogt te zijn gericht op het verwerven van beroepsgerichte kwalificaties, die focus veronachtzaamt zodat studenten een opleiding krijgen aangeboden die het midden houdt tussen een echte beroepsopleiding en een opleiding die zich richt op doorstroming naar het hoger onderwijs. In het ergste geval een opleiding dus die vlees noch vis is. Mocht daar onverhoopt een spanningsveld liggen. De leden van de JA21-fractie vragen hoe de zoektocht naar aansluiting met het hoger onderwijs zich verhoudt met het verbeteren van de aansluiting van de vooropleiding met de arbeidsmarkt, zodat studenten een gerichte keuze kunnen maken in een opleiding die een waardevol diploma oplevert, of het nu uitstroom naar werk betreft of naar het hoger onderwijs.

Uitval en switch

Over uitval verwijst de monitor naar onderzoek van PwC⁴² dat aangeeft dat de kosten van uitval in het hbo relatief hoog zijn in vergelijking met het mbo en het wo. Het hbo maakt met 130 miljoen euro het dubbele aan onderwijskosten voor studenten die uitvallen ten opzichte van het mbo. De leden van de JA21-fractie vragen of het hbo in staat is deze kosten snel terug te brengen tot een niveau dat in betere verhouding staat tot de kosten die het mbo maakt, en zo niet, waarom dat niet zou kunnen.

Toegankelijkheid master

Sinds de invoering in 2021 van de knip tussen bachelor en master kiezen studenten vaker voor het nemen van een tussenjaar. De leden van de JA21-fractie zijn benieuwd naar het percentage studenten voor wie het tussenjaar feitelijk het einde van de studie betekent.

Studiefinanciering en leengedrag

De invoering van het studievoorschot, zoals de monitor meldt, is in 2020 geëvalueerd in de beleidsdoorlichting over Artikel 11: Studiefinanciering. Inmiddels hebben de eerste cohorten studenten de studie afgerond, zodat zij in de dagelijkse praktijk de gevolgen van een studieschuld van gemiddeld € 24.000 per persoon ervaren. De leden van de JA21-fractie vragen of de gevolgen van het leenstelsel ook voor de periode na de studie worden gemonitord.

---

⁴² PwC: PricewaterhouseCoopers.

Het bindend studieadvies

De monitor verwijst naar een thematisch overzicht van het NRO waaruit blijkt dat in het algemeen kan worden gesteld dat de studie-uitval in het eerste jaar toeneemt bij opleidingen die het bsa hebben ingevoerd, maar dat deze verhoogde uitval in de meeste gevallen niet tot een toename van de totale studie-uitval leidt. De leden van de JA21-fractie zien hierin een bevestiging van de waarde van advisering over het succesvol voortzetten van een studie, waarbij voor hen de vraag is wat er kan worden verbeterd aan begeleiding van studenten die niet aan de voorwaarden voldoen. Tevens zijn de leden van de JA21-fractie benieuwd of opleidingen behalve naar persoonlijke omstandigheden, kijken naar mogelijkheden om gemotiveerde studenten te helpen bij het behalen van vakken die voor hen een merkbaar struikelblok zijn om een studie voort te zetten, daar waar zij de betreffende studie over de brede linie best aankunnen.

Bsa in relatie tot uitval en switch

De monitor merkt op dat het bsa niet automatisch zorgt voor een soepeler doorstroom in latere jaren. De leden van de JA21-fractie merken op dat het bsa eerder een middel is om studenten zo nodig tijdig tot het inzicht te brengen dat zij een studie beter niet kunnen vervolgen, dan een instrument om soepele doorstroom te bevorderen. Zij stemmen in met de opmerking dat het flankerend belang van wezenlijk belang is. In het verlengde van deze opmerking zijn de leden van de JA21-fractie benieuwd of alle aandacht voor het bsa hand in hand gaat met voldoende aandacht voor flankerend beleid. Daaraan gekoppeld vragen de leden van de JA21-fractie of de toegankelijkheid van studieadviseurs, waarmee zij de daadwerkelijke toegang bedoelen tot persoonlijke advisering, écht werkelijkheid is, of in het slechtste geval wordt afgedekt door semiautomatische procedures waarmee studenten niet werkelijk zijn geholpen.

Werken met een doorstroomnorm

De leden van de JA21-fractie vragen, gelet op de positieve bespreking van het werken met een doorstroomnorm, of het bsa in de nabije toekomst nadrukkelijker kan worden gecombineerd met studieadvies dat breder en beter inhoudelijk gespecificeerd op individuele studenten kan worden toegespitst. Dit in de veronderstelling dat investeren in studietrajecten van studenten zich terugbetaalt in succesvolle voortzetting van een studie, een geslaagde switch of een vervolg van een studie waarbij begeleide uitval leidt tot meer dan een abrupte stop, maar bijvoorbeeld kan resulteren in een voortzetting van de carrière met medeneming van deelcertificaten.

Verkenning VSNU

De leden van de JA21-fractie zijn benieuwd naar het tijdspad om met het kabinet in gesprek te komen over keuzes met betrekking tot het bsa.

Tussenrapportage Ad-monitor

Sinds 1 januari 2018 hebben associate degree-opleidingen (Ad-opleidingen) een zelfstandige status gekregen in het Nederlandse hoger onderwijs. De leden van de JA21-fractie zijn benieuwd of de eerste bevindingen van de Ad-opleidingen tot de conclusie leiden dat deze bij de doorstroom vanuit het mbo sterker accent kunnen krijgen, waarbij de aansluiting van de opleiding met het bedrijfsleven nadrukkelijk in het oog dient te worden gehouden.

II Reactie van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap